

**Οξύς και Χρόνιος Πόνος.
Παθογένεια και Θεραπεία.
Εισαγωγή**

**Δρ. Αχιλ. Ε. Γεωργιάδης
Ρευματολόγος**

**www.myoskeletiko.com, www.osteonews.gr,
www.xroniosponos.gr**

© Ron Leishman * www.ClipartOf.com/1046029

**Εχω μόνιμη σύγκρουση συμφερόντων με όλους,
διότι έχω συνεργασθεί κατά καιρούς
με όλες τις παρακάτω εταιρείες:**

**Novartis, Pfizer, Astellas, Rotta, Angellini,
Glaxo, Amgen, Menarini, Lilly, Nycomed, ITF, Βιανέξ, MSD,
Leo, Pharmacist, Roche, Chiesi, Pharmanel και αρκετές άλλες
όπως και με τον ΕΟΦ.**

Τι είναι πόνος ;;;

Μια δυσάρεστη αισθητική ή συναισθηματική εμπειρία που είναι αποτέλεσμα πραγματικής ή πιθανής βλάβης ιστών ή περιγράφεται έτσι από τον ασθενή (IASP 1994)

Πόνος είναι το 5ο ζωτικό σημείο (American Pain Society 2002)

Η αντιμετώπιση του πόνου είναι βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. (American Chronic Pain Association 2008)

**Οποιος γνωρίζει να αντιμετωπίζει τον πόνο,
γνωρίζει ιατρική !!!
William Osler (1849-1919)**

Είδη πόνου

(από πλευράς αιτιολογίας)

Αλγαισθητικός
(χωρίς βλάβη ιστών)

Rene Descartes – 1664 μΧ

Αλγαισθητικός
(με βλάβη ιστών)

Φλεγμονώδης   **Νευροπαθητικός**

Μικτός

Φλεγμονώδης Πόνος

**Πόνος προστατευτικός
διαρκεί από την έναρξη της βλάβης
(τραυματισμός, λοίμωξη, έγκαυμα κá)
μέχρι την αποδρομή της.**

**Πρέπει να θεραπεύεται
όταν η ένταση του
η/και η διάρκειά του
ξεπερνά τα όρια.**

A scanning electron micrograph (SEM) showing a dense network of neural fibers and structures. The image is in grayscale with a blue tint, highlighting the intricate, branching nature of the tissue. The fibers vary in thickness and are interconnected, forming a complex web-like structure.

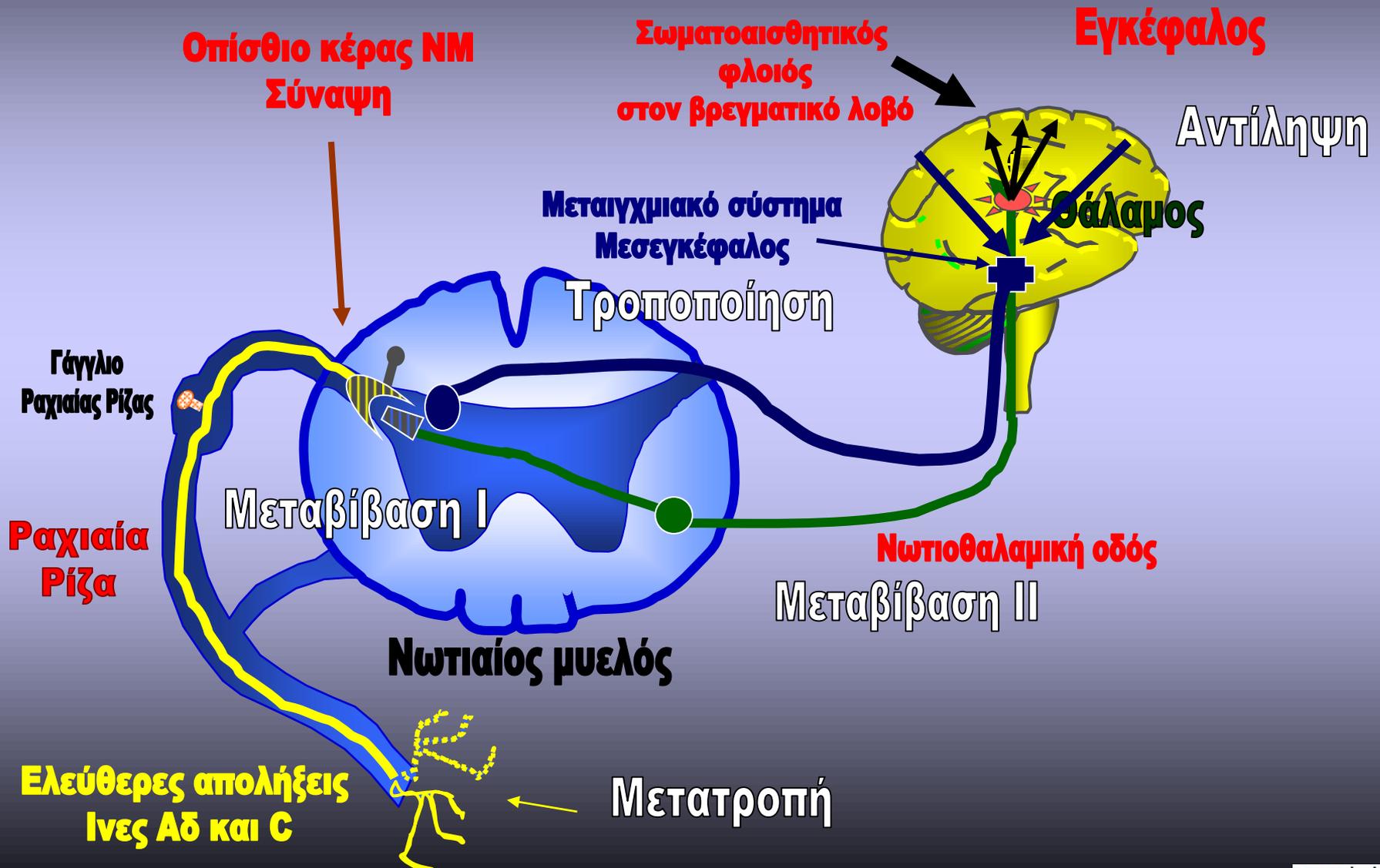
Νευροπαθητικός Πόνος

**Πόνος προερχόμενος
από βλάβη ή νόσο
του σωματοαισθητικού νευρικού συστήματος,
περιφερικού ή κεντρικού.**

Το σωματοαισθητικό σύστημα και η οδός του πόνου

Gottschalk A et al. *Am Fam Physician*. 2001;63:1979-84.

Fields HL et al. *Harrison's Principles of Internal Medicine*. 1998:53-8.

Είδη πόνου

(από πλευράς διάρκειας)

Οξύς

**Μέχρι
1 μήνα**

Υποξύς

**Από
1-3 μήνες**

Χρόνιος

**Πάνω
από 3 μήνες**

Άλλες διαφορές ανάμεσα στον Οξύ και τον Χρόνιο Πόνο

<u>Χαρακτηριστικό</u>	<u>Οξύς Πόνος</u>	<u>Χρόνιος Πόνος</u>
Αίτιο	Συνήθως γνωστό	Συνήθως άγνωστο
Διάρκεια	Όσο διαρκεί η βλάβη	Διαρκεί πέραν της βλάβης
Πρόγνωση	Συνήθως καλή	Συνήθως άγνωστη
Επιπλοκές	Ασυνήθεις	Αγχος, Κατάθλιψη
Θεραπεία	Αναλγητικά, ΜΣΑΦ	Πολλά είδη φαρμάκων

Στον Οξύ Πόνο η ταχύτητα της νευρικής διέγερσης είναι μεγάλη

Μερικά από τα αίτια του οξύ πόνου

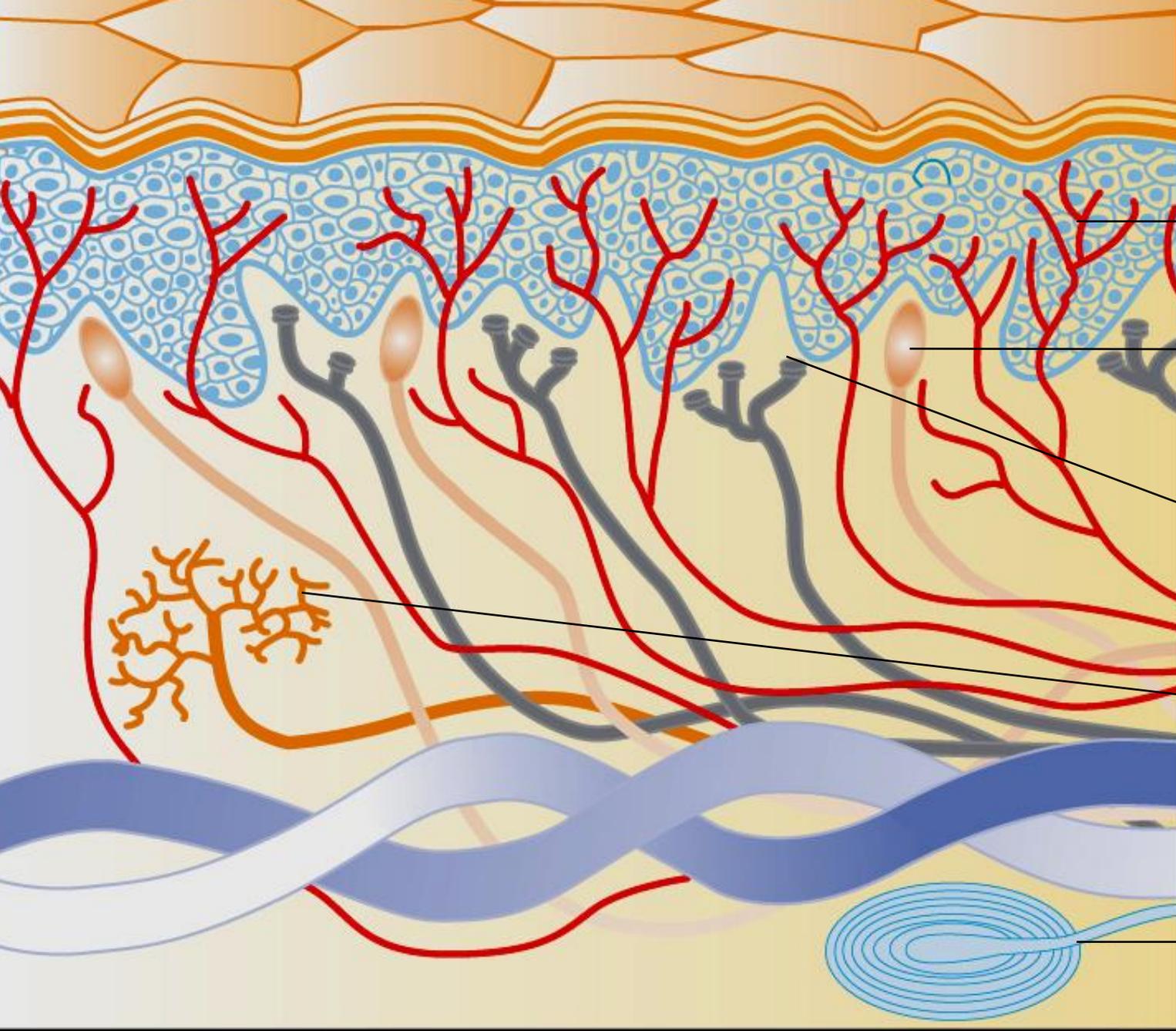

Τα αίτια του χρόνιου πόνου είναι συνήθως άγνωστα!

Η γένεση του πόνου στην περιφέρεια

Αλγοϋποδοχείς

**Σωματία Meissner
(αφή)**

**Δίσκοι Merkel
(αφή, πίεση)**

**Ελευθερες
απολήξεις
(πόνος,
θερμοκρασία,
αφή)**

**Σωματία Pacini
(αφή, δονήσεις)**

και άλλοι μηχανοϋποδοχείς όπως κορώνες Krause και σωμ. Ruffini

Γένεση του πόνου και της θερμοκρασίας στην περιφέρεια

**Οι περιφερικές αισθητικές ίνες
που μεταφέρουν τον πόνο και την θερμοκρασία
ευρίσκονται παντού και είναι 2 ειδών:**

α) Οι ίνες Αδ

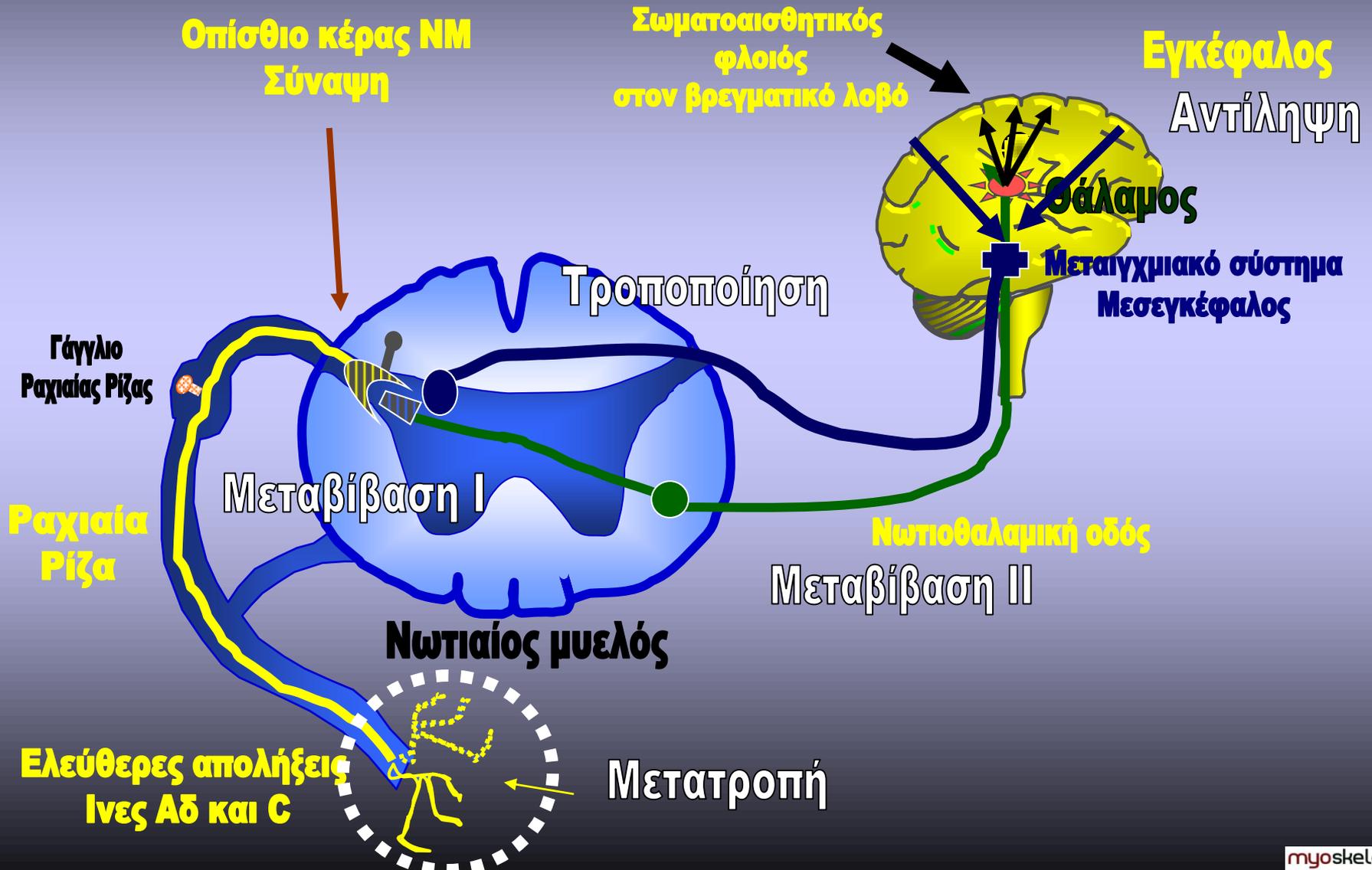
**που είναι μεγαλύτερες, εμμύελες και ταχείες (20m/sec)
και μεταφέρουν τον οξύ και εστιασμένο πόνο**

**β) οι ίνες C (70% όλων των αλγοϋποδοχέων)
που είναι λεπτότερες, αμύελες και βραδείες (2m/sec)
και μεταφέρουν τον διάχυτο και βύθιο πόνο**

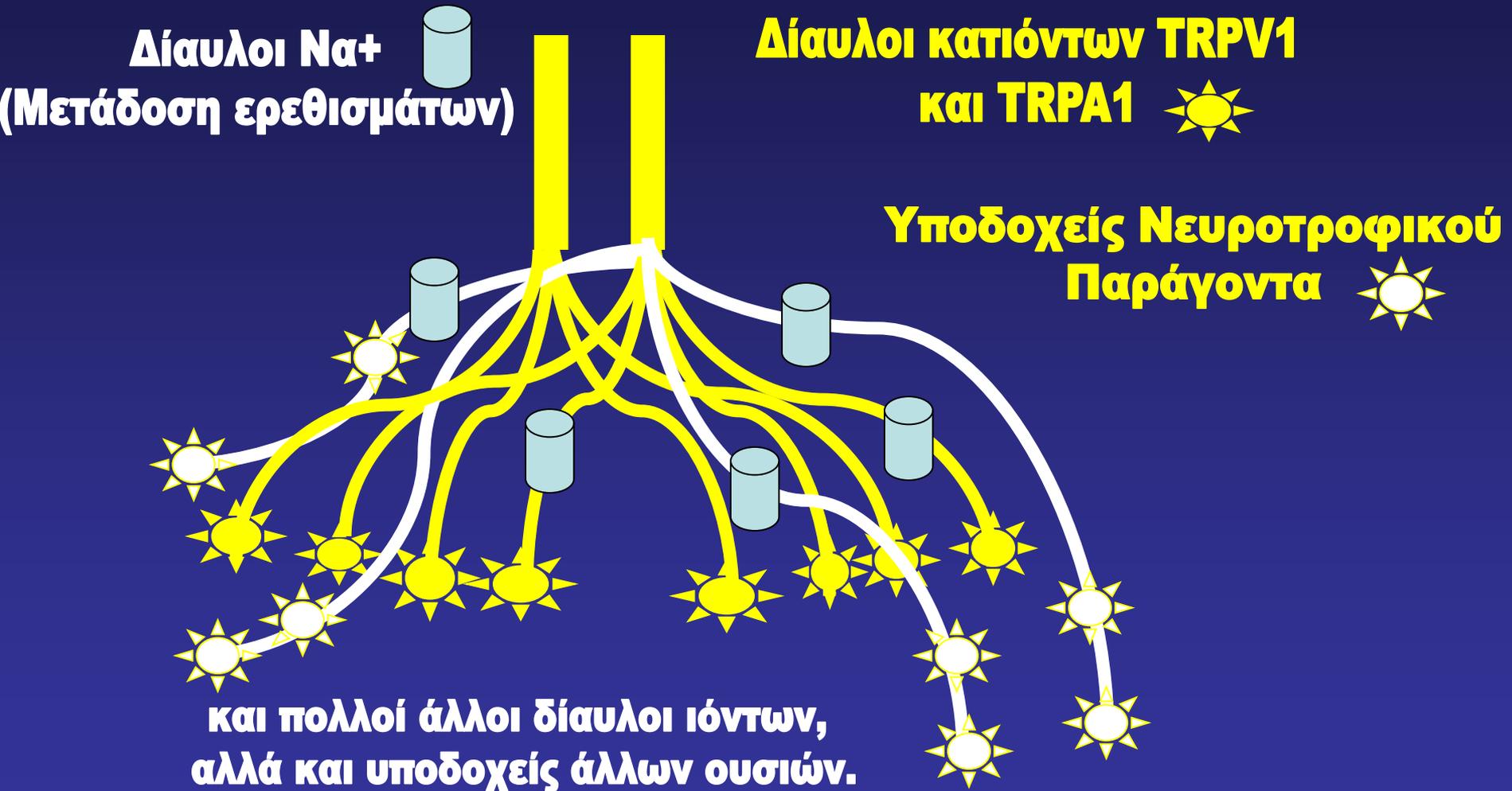
Το σωματοαισθητικό σύστημα και η οδός του πόνου

Gottschalk A et al. *Am Fam Physician*. 2001;63:1979-84.

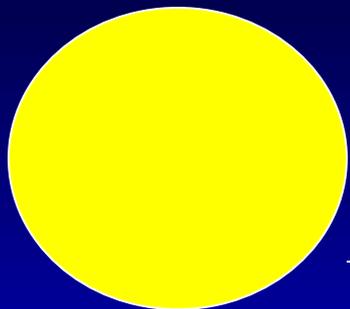
Fields HL et al. *Harrison's Principles of Internal Medicine*. 1998:53-8.

Ελεύθερες Νευρικές απολήξεις και Αλγούποδοχείς

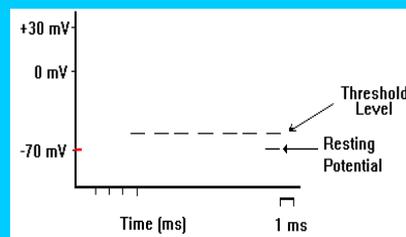
**Φλεγμονώδεις
Ουσίες**

**ΘΕΤΙΚΑ ΙΟΝΤΑ
Na⁺, Ca⁺⁺**

(+)

(+)

Πόνος

**Υποδοχέας
πόνου**

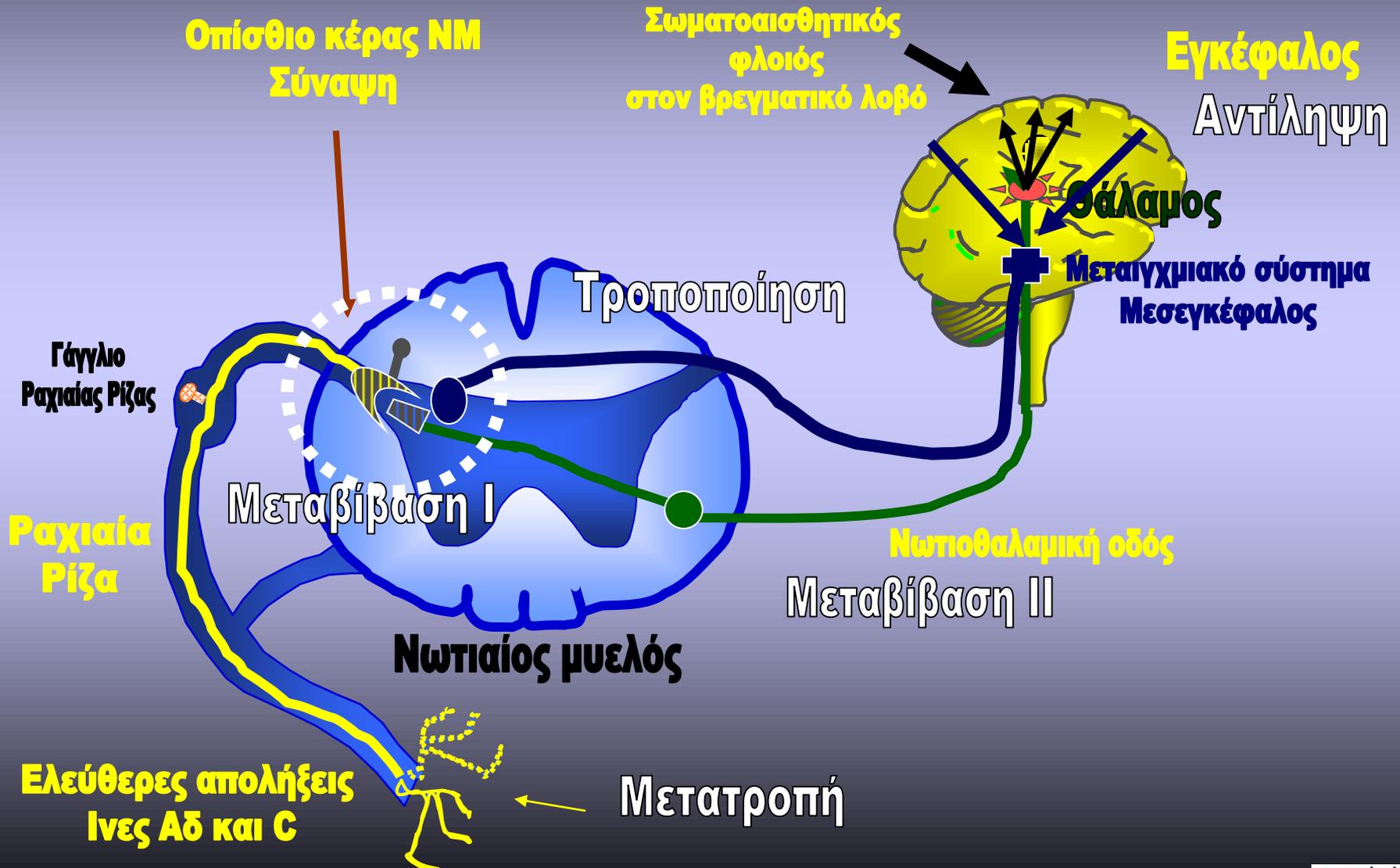
**Απόληξη νευρικής ίνας Αδ
για τον πόνο**

**Γένεση του πόνου
στην περιφέρεια**

Το σωματοαισθητικό σύστημα και η οδός του πόνου

Gottschalk A et al. *Am Fam Physician*. 2001;63:1979-84.

Fields HL et al. *Harrison's Principles of Internal Medicine*. 1998:53-8.

Η γένεση του πόνου

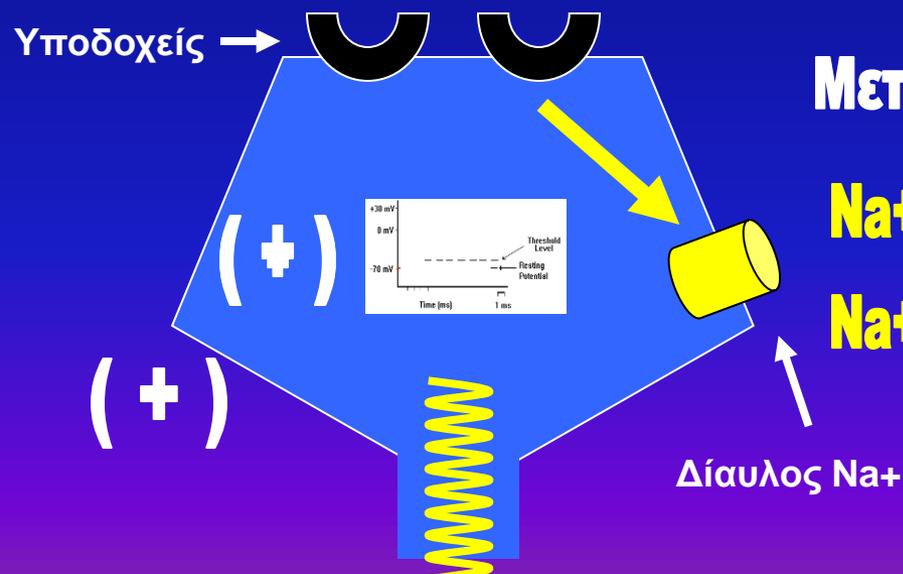
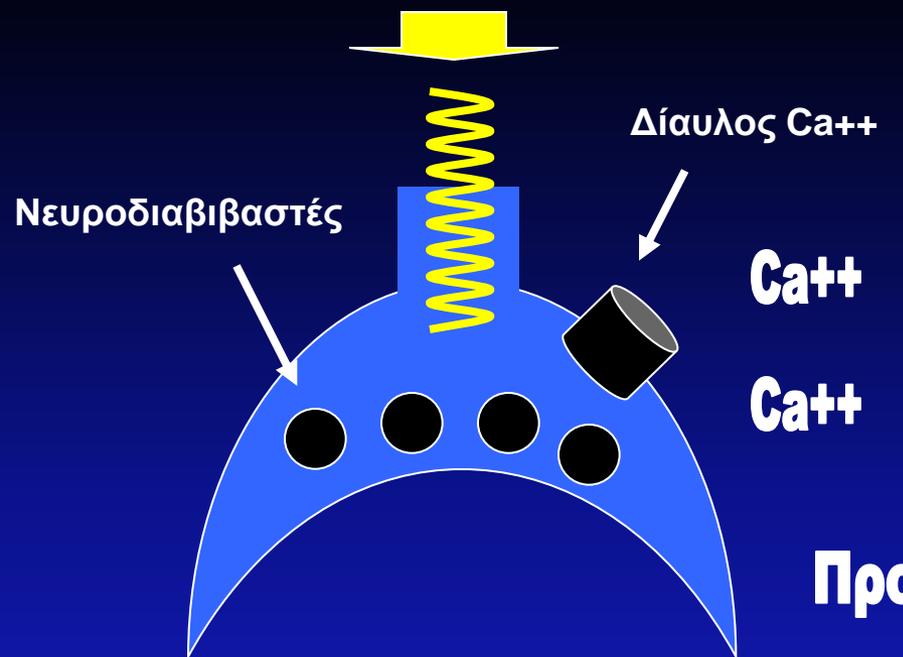
στο Κεντρικό νευρικό
σύστημα

στις συνάψεις
του οπισθίου κέρατος
του Νωτιαίου Μυελού

Από περιφέρεια

Συνάψεις

οπίσθιου κέρατος
Νωτιαίου Μυελού

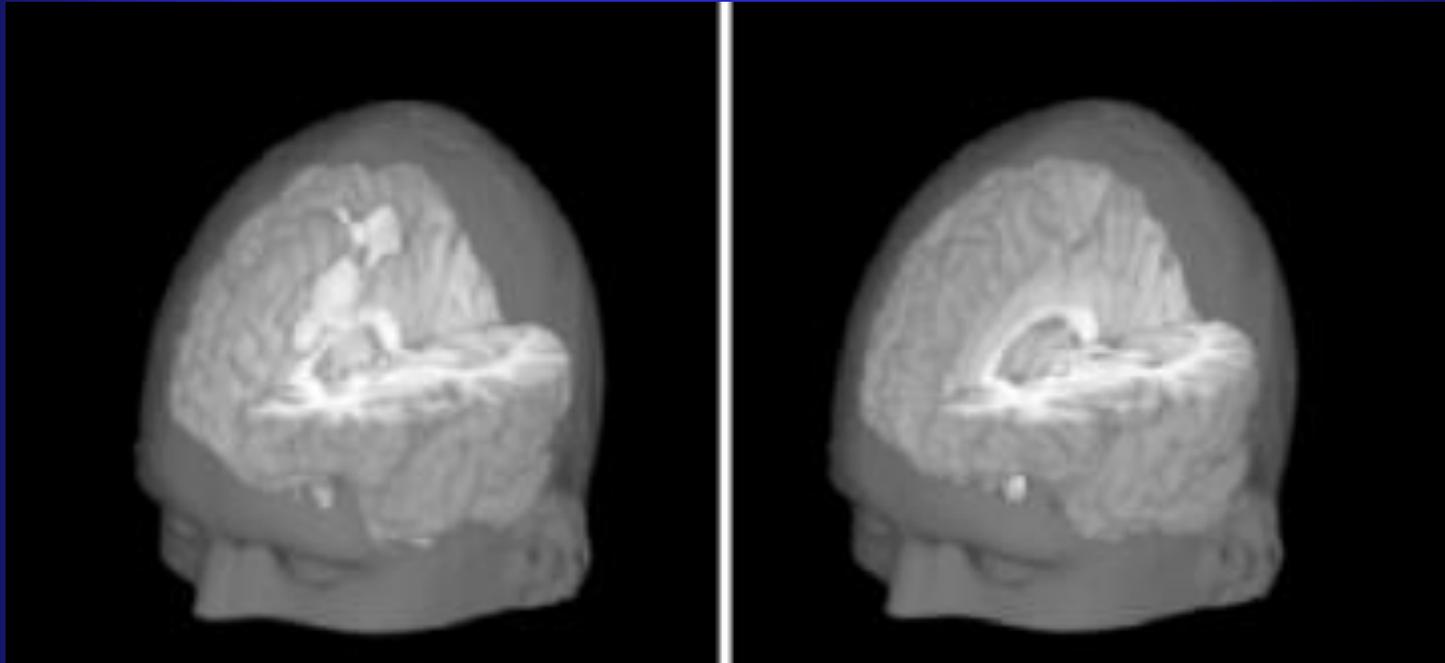
Προς τον εγκέφαλο

Η γένεση του πόνου στον Εγκέφαλο

Ευαίσθητες περιοχές στον εγκέφαλο

Φλοιός, Θάλαμος και Αμυγδαλή

Ασθενής που πονά

Ασθενής που δεν πονά

Λειτουργική Μαγνητική τομογραφία του εγκεφάλου

Coghill R.C.: <http://www1.wfubmc.edu/Nba/Faculty/Labs/coghill/Individual+Differences.htm>.

Jones A. et al. Arthritis Rheum 2007;56:1345-1354

Η αντίδραση του εγκεφάλου στον πόνο

Gottschalk A et al. *Am Fam Physician*. 2001;63:1979-84.

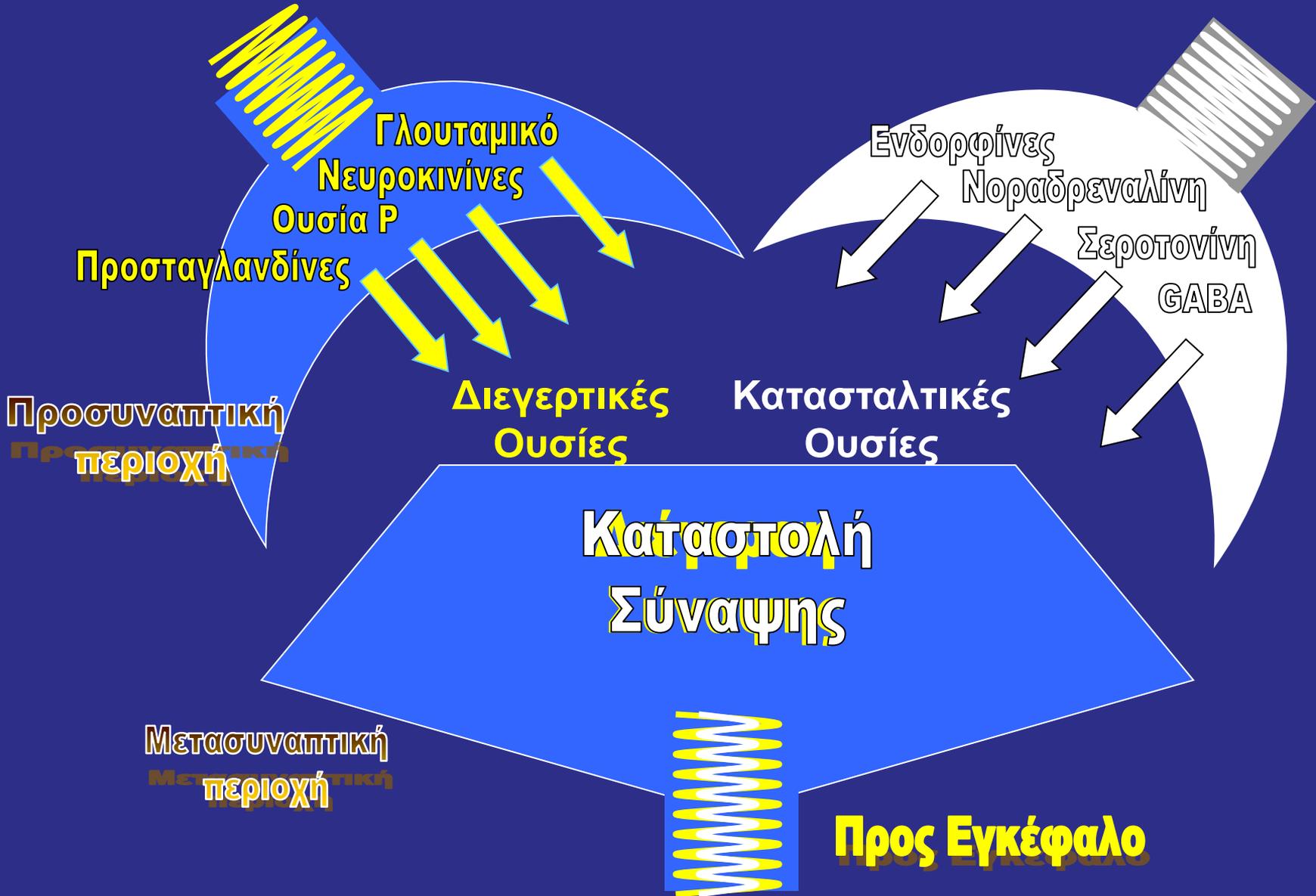
Fields HL et al. *Harrison's Principles of Internal Medicine*. 1998:53-8.

**Πόνος
από περιφέρεια**

Η θεωρία της Πύλης

Από Εγκέφαλο

Melzack and Wall, Science 1965;150(3699):971-9

Διεγερτικές ουσίες

Προσταγλανδίνες
Ουσία P (νευροπεπτίδιο)
Νευροκινίνη A (νευροπεπτίδιο)
Γλουταμικό οξύ
και πολλοί άλλοι
νευρομεταβιβαστές

Κατασταλτικές ουσίες

Ενδορφίνες: Ενδογενή οπιοειδή πεπτίδια.

Σεροτονίνη: Η βασική δράση της είναι η διατήρηση της ευεξίας του οργανισμού.

Νοραδρεναλίνη: Μία από τις δράσεις της είναι και η καταστολή του πόνου στον ΝΜ.

Gamma-aminobutyric acid (GABA): Πρόκειται για τον βασικό κατασταλτικό νευρομεταβιβαστή στον ΝΜ.

Συμπέρασμα

**Προσπαθούμε
είτε να αναστείλουμε τις διεγερτικές ουσίες
είτε να ενισχύσουμε τις κατασταλτικές!**

Η Θεραπεία του Οξέος Πόνου

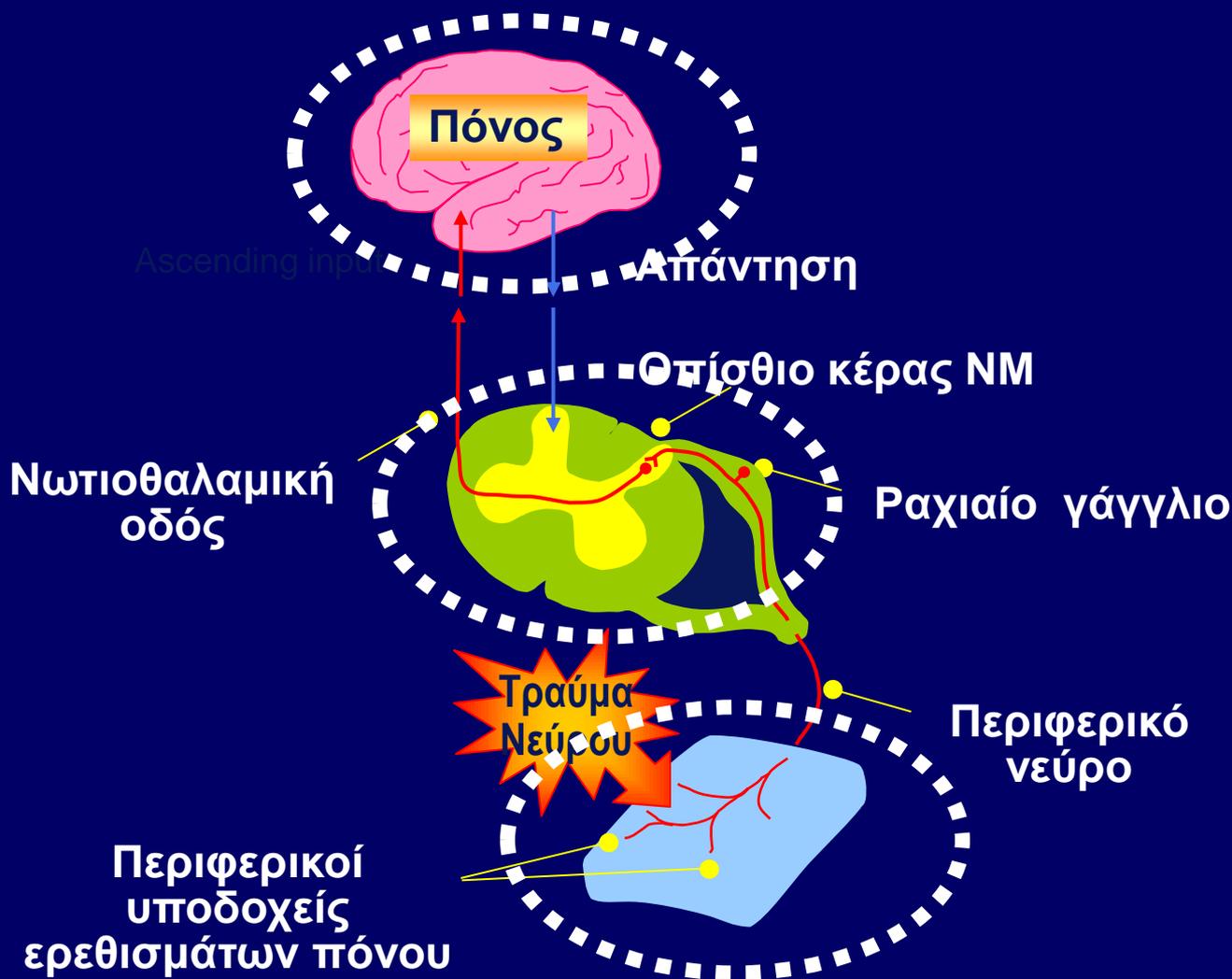
Θέλω κάτι εξαιρετικά αποτελεσματικό
για τον πόνο μου

© 1999 CREATIVE SERVICES, INC.

Ο έλεγχος του οξέος πόνου εξασφαλίζεται με την φαρμακευτική παρέμβαση σε 3 επίπεδα:

Μη Στεροειδή Αντιφλεγμονώδη Φάρμακα

**Το τέλος της εποχής της αμφισβήτησης
και η αρχή της εποχής της δικαίωσης !**

(www.myoskeletiko.com, άρθρα συνεργατών, 2-4-1024)

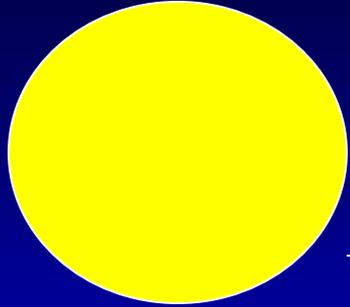
**Τα ΜΣΑΦ δρούν καταργώντας τις προσταγλανδίνες,
που παράγονται στην περιφέρεια, τον ΝΜ και τον εγκέφαλο
σε περιπτώσεις φλεγμονής.**

Caraci K and Herguler S (2002) Pain Clinic 14: 223–228

**Ιδιαίτερα αυτά που είναι λιποδιαλυτά διότι
περνούν εύκολα τον αιματοεγκεφαλικό φραγμό
και εισέρχονται στο ΕΝΥ, όπως η Μελοξικάμη.**

Parepally et al., Pharma Res. 2006 May;23(5):873-81. Epub 2006 May 2

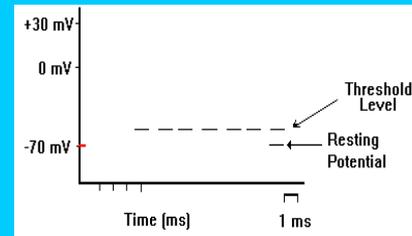
Προσταγλανδίνες

**ΘΕΤΙΚΑ ΙΟΝΤΑ
Na⁺, Ca⁺⁺**

(+)

(+)

Πόνος

**Υποδοχέας
πόνου**

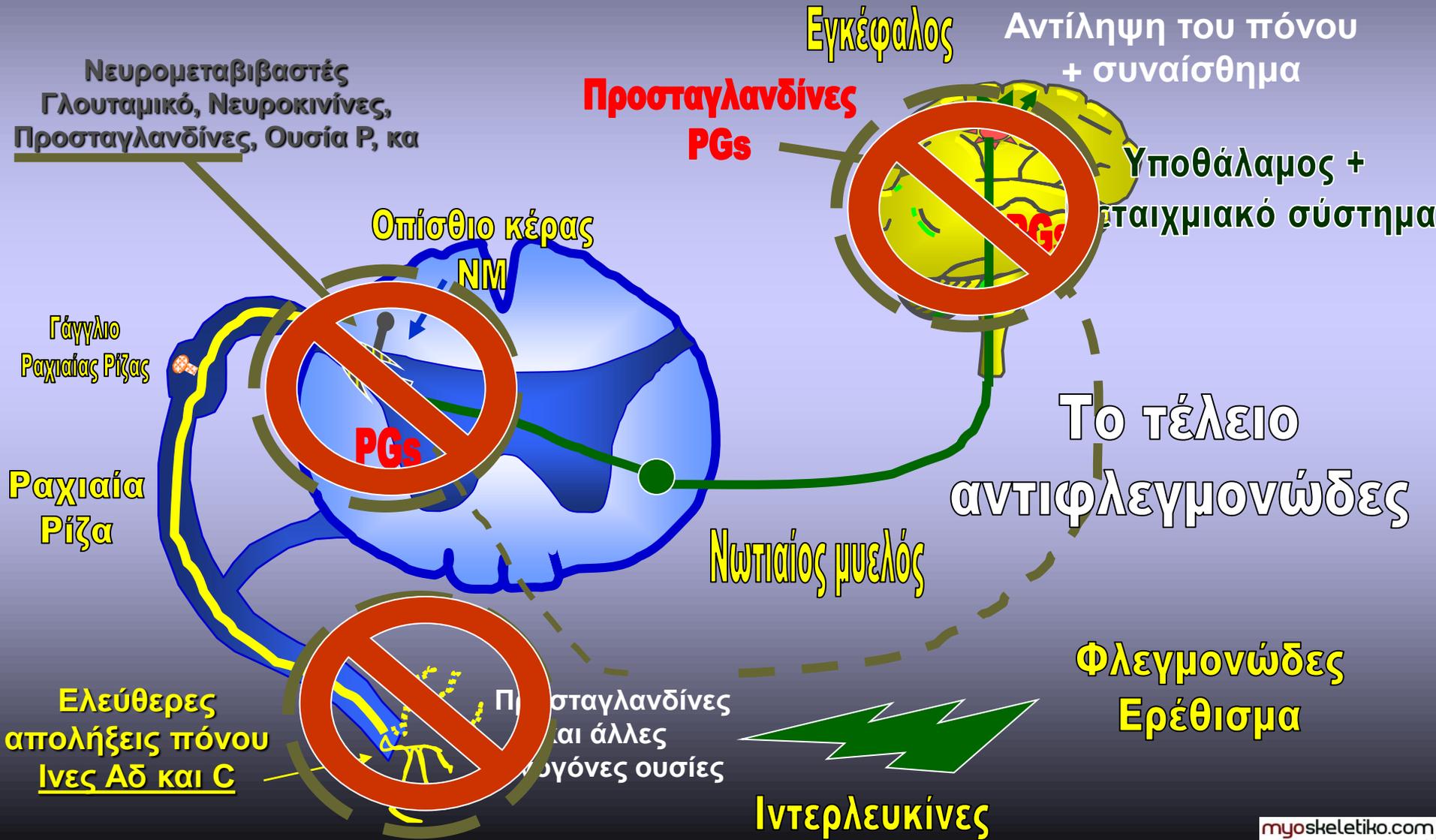
**Απόληξη νευρικής ίνας Αδ
για τον πόνο**

**Γένεση του πόνου
στην περιφέρεια**

Οι Οδοί του Φλεγμονώδους Πόνου

Gottschalk A et al. *Am Fam Physician*. 2001;63:1979-84.

Fields HL et al. *Harrison's Principles of Internal Medicine*. 1998:53-8.

Παρακεταμόλη

**Ανακαλύφθηκε το 1887 από την Bayer.
Οι Αμερικανοί το ξανα-ανακάλυψαν το 1948.
Το 1961 κυκλοφόρησε από την McNeil με το όνομα Tylenol**

Πως δρά η Παρακεταμόλη

1. Ασθενής αναστολέας των προσταγλανδινών

(Οι Προσταγλανδίνες διεγείρουν τον περιφερικό και κεντρικό πόνο)

2. Διεγέρτης της Σεροτονίνης στο NM

(Η Σεροτονίνη διεγείρει το αίσθημα της ευεξίας του οργανισμού)

3. Αναστέλλει την COX-3

(Η COX-3 προκαλεί μάλλον τον πυρετό)

4. Τροποποιεί το ενδογενές κανναβινοειδές σύστημα

(Αναστέλλοντας τον υποδοχέα TRPV1 του πόνου+τους διαύλους Na⁺⁺)

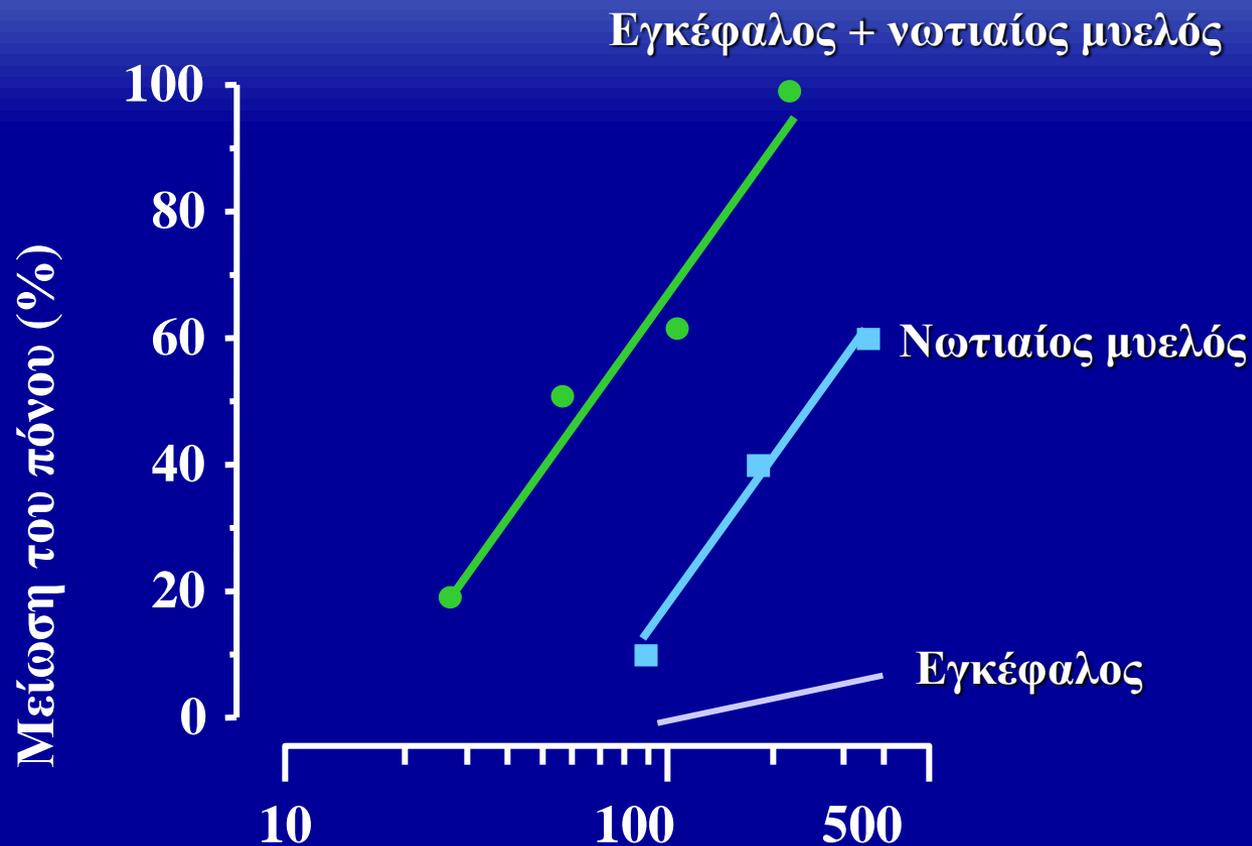
Graham G.et al., American Journal of Therapeutics, 2005, Vol12, 46-55,

Pini L. et al., Eur J of Pharmacology, 1996, 31-34

Botting et al., Prostaglandins Leukot Essent Fatty acids, 2005 Feb;72(2):85-7.

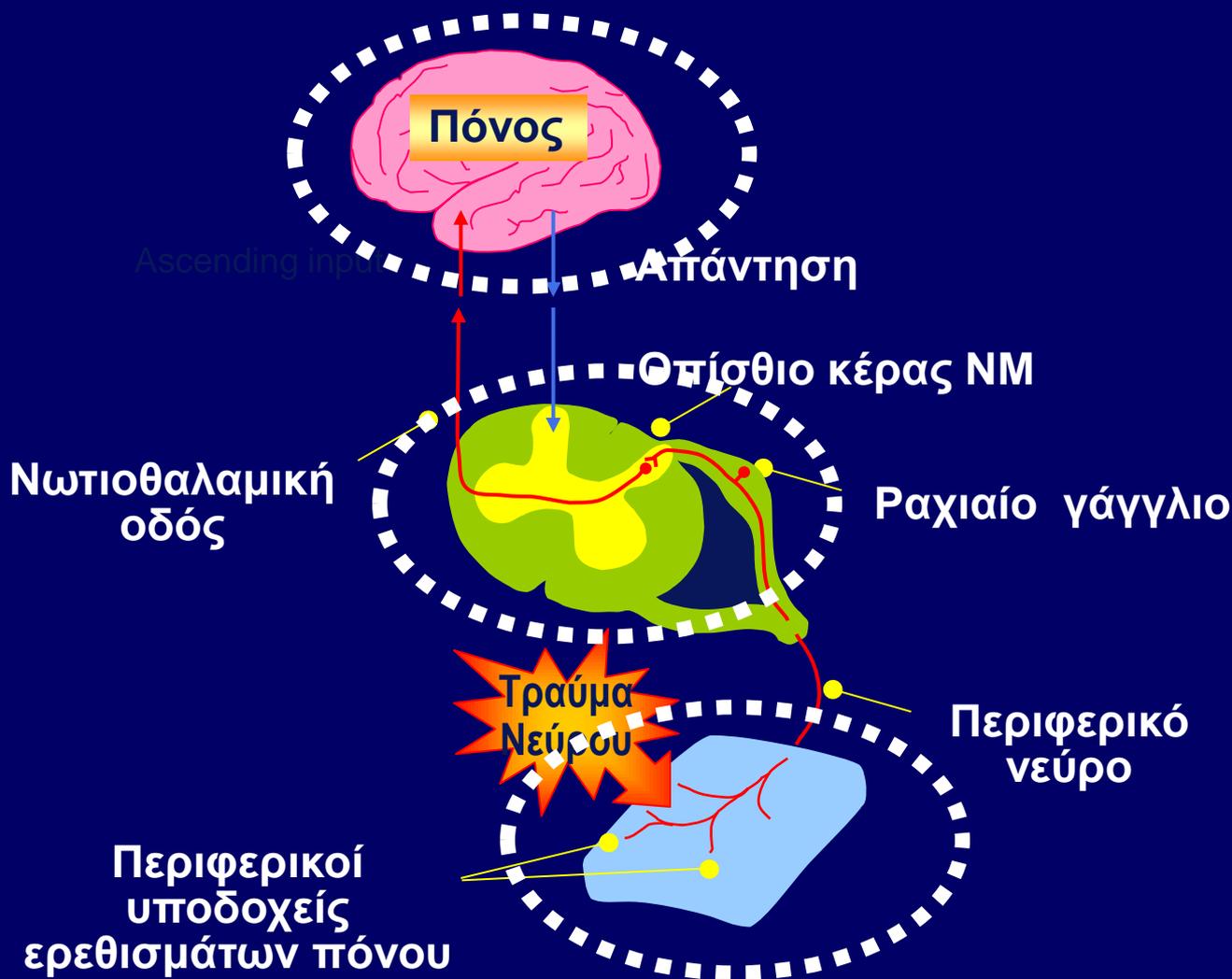
Bertolini A, et al. 2006, CNS drug reviews 12 (3-4): 250-75.

“Συνεργική Δράση” της Παρακεταμόλης

Raffa RB, et al. *J Pharmacol Exp Ther.* 2000;295:291-4.

Ο έλεγχος του οξέος πόνου εξασφαλίζεται με την φαρμακευτική παρέμβαση σε 3 επίπεδα:

Τραμαδόλη

Κυκλοφορεί από το 1977 από την Γερμανική Grunenthal GmbH

**Οι Αμερικανοί επειδή δεν ήταν δικό τους φάρμακο
στην αρχή το πολέμησαν πολύ.**

**Τελικά το αποδέχθηκαν και τώρα αποτελεί
το πρώτο ισχυρό αναλγητικό στις ΗΠΑ!**

Προέρχεται από τις ρίζες του Αφρικανικού φυτού Nauclea latifolia.

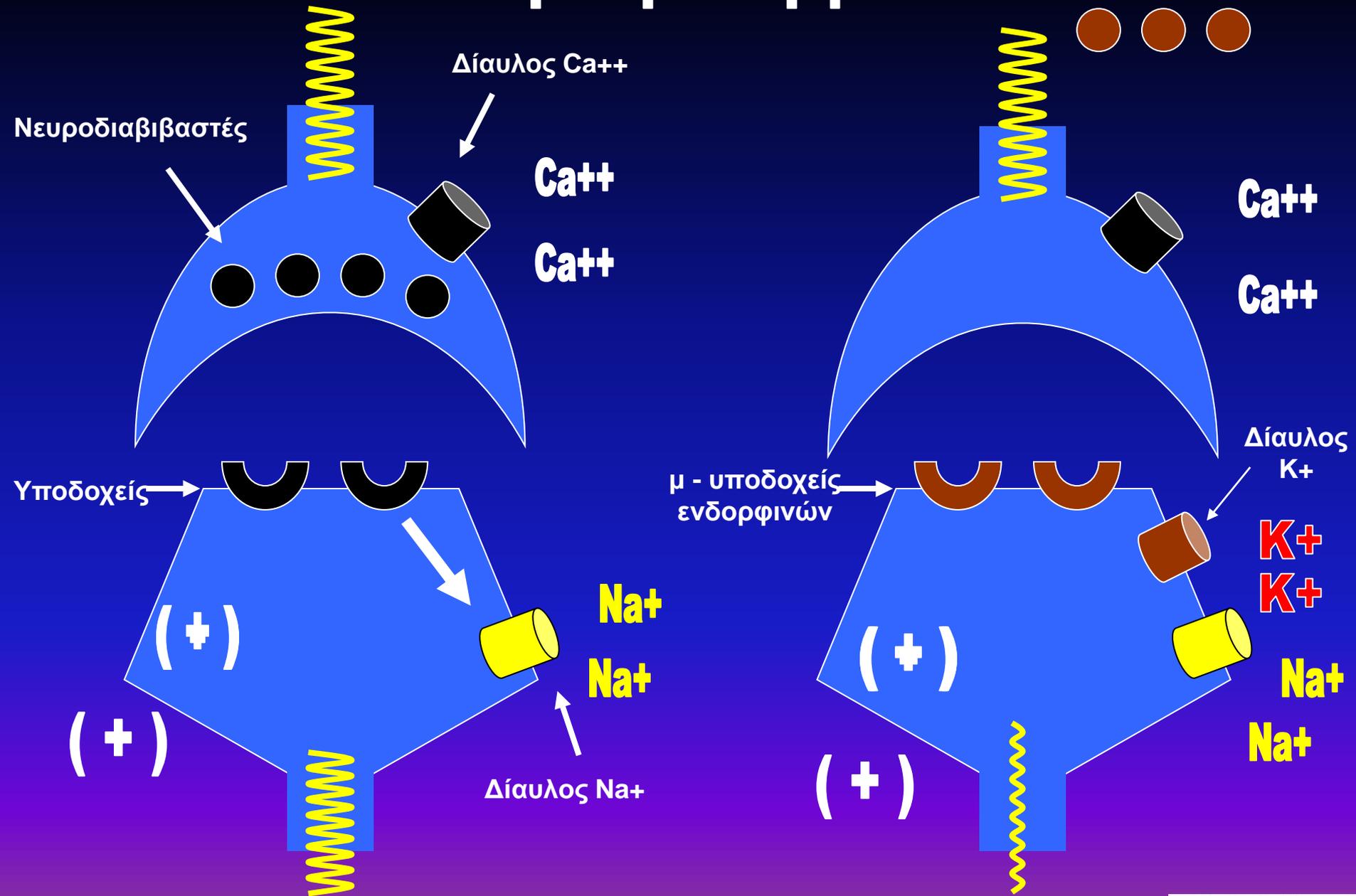
Ενδορφίνες

**Εκλύονται κύρια από την υπόφυση
και τον υποθάλαμο
μετά από πόνο ή stress,
και προκαλούν ευφορία, αναλγησία κα**

**Η άσκηση, ο τοκετός, η βελονοθεραπεία
η καψαϊκίνη, το μασάζ και η σοκολάτα
αυξάνουν την έκκριση ενδορφινών.**

Δράση ενδορφινών

Ενδορφίνες

Πως δρα η Τραμαδόλη

1. Διεγέρτης των μ - υποδοχέων των Ενδορφινών

(Οι Ενδορφίνες είναι ισχυρά ενδογενή οπιοειδή και προκαλούν ευφορία και αναλγησία)

2. Διεγέρτης της παραγωγής Σεροτονίνης στο NM

(Η Σεροτονίνη διεγείρει το αίσθημα της ευεξίας του οργανισμού)

3. Διεγέρτης της δράσης της Νοραδρεναλίνης στο NM

(Η Νοραδρεναλίνη καταστέλλει τον πόνο στον NM)

Hennies HH et al., *Arzneimittel-Forschung* 38 (7): 877–80.

Gobbi M et al., *Journal of Neurochemistry* 82 (6): 1435–43.

Συνήθειες ημερήσιες δόσεις

Παρακεταμόλη = 2 γραμ.(1Χ4 po)

(Μέγιστη ημερήσια δόση 3 γραμ.)

Τραμαδόλη = 200 mg (1Χ4 po)

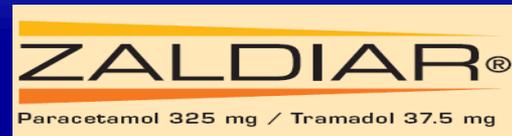
(Μέγιστη ημερήσια δόση 400 mg)

ZALDIAR®

Paracetamol 325 mg / Tramadol 37.5 mg

Σταθερός συνδυασμός

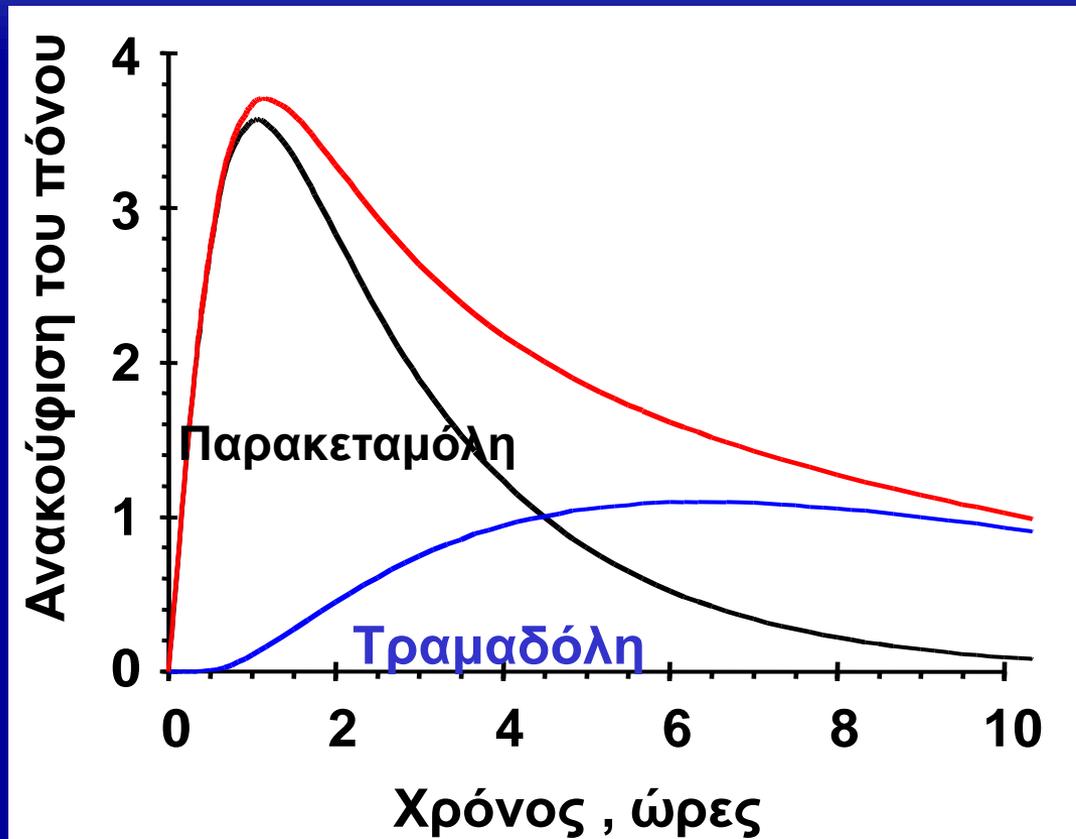
**Ο σταθερός συνδυασμός
Παρακεταμόλης (325 mg) + Τραμαδόλης (37,5 mg)
προσφέρει τα εξής πλεονεκτήματα:**

- 1. Ενίσχυση του αναλγητικού αποτελέσματος**
- 2. Ταχεία έναρξη δράσης**
- 3. Μεγαλύτερη διάρκεια δράσης**
- 4. Ευκολία στη λήψη**
- 5. Βελτίωση της συμμόρφωσης του ασθενούς**
- 6. Μείωση των ανεπιθυμητών ενεργειών**

Παρακεταμόλη/Τραμαδόλη

Συμπληρωματική φαρμακοκινητική δραστηριότητα

Γρήγορη έναρξη
δράσης
Παρακεταμόλη:
17 λεπτά

Παρατεταμένη
διάρκεια δράσης
Τραμαδόλη:
>5 ώρες

Ευρήματα από κλινικές μελέτες

Μελέτη σε έξαρση Οστεορθρίτιδας

Πολυκεντρική μελέτη, διπλή-τυφλή,
ελεγχόμενη με placebo,
παράλληλων ομάδων,
διάρκειας 10 ημερών
σε 308 ασθενείς,
Δόση = Zaldiar 1Χ4

Τελικά αποτελέσματα

Πόνος

διαφορά από placebo $p < 0,004$

Φυσική κατάσταση

διαφορά από placebo $p < 0,013$

Συνολική εκτίμηση

διαφορά από placebo $p < 0,008$

Κόστος σε ανεπιθύμητες ενέργειες

Υποανάλυση σε ηλικιωμένους (>65 ετών)

Δυσκοιλιότητα

4,3% Zaldiar vs 2,3% Placebo

Υπνηλία

2,9% Zaldiar vs 2,3% Placebo

Αλληλεπιδράσεις με άλλα φάρμακα.

Συνδυάζεται χωρίς πρόβλημα

- 1) Με Πρεγκαμπαλίνη (Lyrica)**
- 2) Με οπιοειδή (Μορφίνη κα)**

Συνδυάζεται με μεγάλη προσοχή

- 1) SNRIs (Cymbalta)**
- 2) Αντικαταθλιπτικά**

Δεν πρέπει να συνδυάζεται

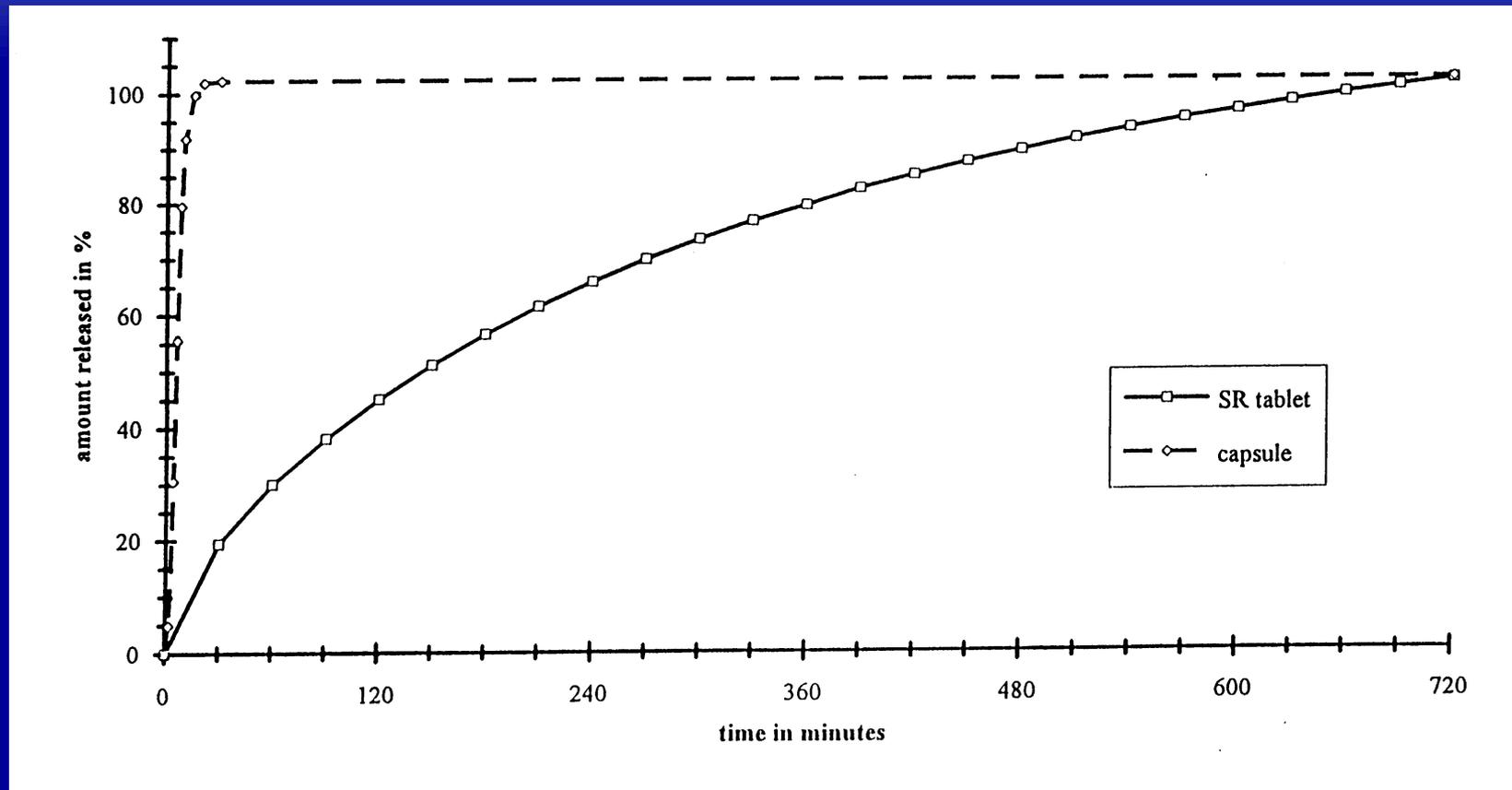
- 1) Με ανταγωνιστές MAO**

**Τελευταία κυκλοφόρησε
το Tramal SR**

**για ασθενείς που λαμβάνουν πολλά φάρμακα
(Δισκία των 50-100-150 mg)**

Φαρμακοκινητική του Tramal SR

Καμπύλη Απελευθέρωσης Τραμαδόλης

Παρατεταμένη διάρκεια δράσης = 12 ώρες

**Η Τραμαδόλη (Tramal SR)
μπορεί να χορηγηθεί και στον χρόνιο πόνο.**

**Όπως και τα άλλα φάρμακα
πρώτης γραμμής**

**Πρεγκαμπαλίνη, Γκαμπαμπεντίνη,
Αντικαταθλιπτικά, SNRIs
Τοπική Λιδοκαΐνη, Τοπική Καψαϊκίνη,
ανάλογα με την πάθηση.**

**IASP- Neuropathic Pain Special Interest Group
R.Dworkin et al Mayo Clinical Procedure 2010**

Συνταγογράφηση

Zaldiar και Tramal SR

κατατάσσονται στον Πίνακα Δ του Ν 3459/6

δηλαδή:

1) Μονή κόκκινη γραμμή

2) Χωρίς θεώρηση από νομαρχία

3) Χωρίς περιορισμούς στην ποσότητα ανά συνταγή.

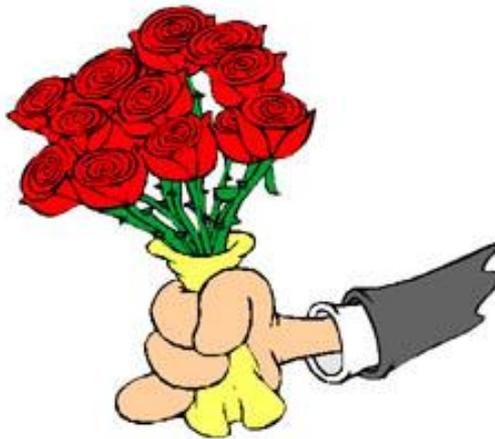
**και αυτά διότι η πιθανότητα κατάχρησης της Τραμαδόλης
είναι 0.5-1,0 περιστατικό ανά 100.000 ασθενείς**

Συμπέρασμα

**Ο Οξύς πόνος είναι σύμπτωμα
και προστατεύει τον οργανισμό
ενώ ο Χρόνιος πόνος είναι Νόσος
επομένως**

**Αλλα φάρμακα δίνουμε
στον οξύ πόνο και
άλλα στον χρόνιο πόνο.**

**Ευχαριστώ πολύ
για τη προσοχή σας !!!**

**Υστερόγραφο: Εάν ενδιαφέρεστε για τον Πόνο,
μπορείτε να διαβάσετε τους ιστότοπους
www.myoskeletiko.com. και
www.xroniosponos.gr**